

A LEGNAGYOBB MAGYAR GLÓBUSZ

A 212 centiméter átmérőjű, műanyag domborművű óriásföldgömb kartográfiai történeti jelentősége

Török Zsolt Győző

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Térképtudományi és Geoinformatikai Tanszék,
zoltorok@map.elte.hu

Összefoglalás

Ötven éve, 1966-ban készült el a 212 cm átmérőjű, közlekedési tematikájú, átvilágítható és forgó műanyag domborföldgömb az ELTE Térképtudományi Tanszékén. A legnagyobb magyar földgömb azonban nemcsak kivételes mérete miatt érdemel figyelmet, hanem azért is, mert kiváló és egyedi tervezésével a modern glóbuszkészítés fontos technológiai átmenetét képviseli. Véleményünk szerint a nemzetközi kartográfiai történeti fontos emléke, a világ kulturális örökségének része ez a magyar alkotás.

A tanulmány áttekinti a nagyméretű és óriásglóbuszok, valamint a domborított földgömbök készítésének történetét, bemutatva néhány korábbi magyar példát. A következőkben 212 centiméteres glóbusz készítésének körülményeit ismertetjük. Ezek arra mutatnak, hogy a híres amerikai magyar térképész, Raisz Erwin munkássága befolyásolta a tervezést, de személyesen is részt vehetett ebben 1963-as magyarországi látogatása alatt. Az óriásgömböt a Raisz által tervezett, „ideális” glóbuszal és különösen az USA-ban, a Geo-Physical Map Company által készített gömbbel hasonlítjuk össze. Bizonyítjuk, hogy a magyar alkotás újszerűsége kartográfiai és technológiai értelemben is valóban jelentősen hozzájárult háromdimenziós, szférikus kartográfiai vizualizáció fejlődéséhez.

Abstract

Fifty years ago, in 1966 a 212 cm diameter, illuminated and revolving relief globe, with the special topic of global transportation was made of plastic at the Department of Cartography, Eötvös Loránd University. The largest terrestrial globe in Hungary deserves more attention for its exceptional size, but also because it represents fine and genuine cartographic design as well as an important, transitional state of modern globe making. We argue that it is an important monument of the international history cartography, the global cultural heritage.

The paper gives an overview on the general history of large, giant and relief globes, and introduces some earlier Hungarian examples. The circumstances of the production of the 212 cm globe are described next. Circumstantial evidence suggests that the work of the famous Hungarian-American cartographer, Erwin Raisz influenced the project. He could have been personally involved in planning of the project when he visited Hungary in 1963. Finally, the giant globe is compared to Raisz's 'ideal' globe project and, especially, the relief globe produced by Geo-Physical Map Company in the USA. It is demonstrated that the cartographic and technological novelties of the Hungarian work greatly contributed to the advancement of 3D spherical cartographic visualization.